

Sygn. akt III AUa 1265/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 stycznia 2015 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maria Pietkun
Sędziowie:	SSA Irena Różańska-Dorosz SSA Ireneusz Lejczak (spr.)
Protokolant:	Magdalena Krucka

po rozpoznaniu w dniu 13 stycznia 2015 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku S. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o emeryturę

na skutek apelacji S. M.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu

z dnia 29 kwietnia 2014 r. sygn. akt V U 99/14

I. **oddala apelację,**

II. **zasądza od wnioskodawcy na rzecz strony pozwanej kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Opolu Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w punkcie I oddalił odwołanie wnioskodawcy S. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 8 listopada 2013 r.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

Wnioskodawca, urodzony (...), w dniu 23 października 2013 r. złożył wniosek o przyznanie emerytury.

Wnioskodawca na dzień 31 grudnia 1998 r. posiada 24 lata 11 miesięcy i 23 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Ponadto posiada okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców wynoszący 9 miesięcy i 10 dni.

W okresie od 1 września 1973 r. do 30 września 1992 r. S. M. był pracownikiem Zakładów (...) w O. zatrudnionym na stanowisku ślusarza oraz ślusarza-brygadzisty. Brygada w której pracował zajmowała się przede wszystkim produkcją przenośników taśmowych do cegielni. Brygadzista otrzymywał dokumentację na podstawie której należało wykonać przenośnik. Miał za zadanie pobrać wszystkie materiały, wyciąć elementy palnikiem acetylenowym według wzoru, następnie były one prostowane, szlifowane i szepiane. Wykonane elementy były składane na budowie. Jeśli była taka potrzeba do brygady dołączony był też pracownik zatrudniony na stanowisku spawacza. Byli też ślusarze z obowiązkami spawania. Wnioskodawca pracował jako ślusarz – brygadzista.

W okresie od 25 listopada 1993 r. do 27 czerwca 2000 r. S. M. był pracownikiem firmy (...) - (...) sp. z o.o. w B. zatrudnionym na stanowisku montera konstrukcji stalowych i urządzeń nawęglania i odpopielania przy budowie Elektrowni (...) w B. k. O.. Pracował w pełnym wymiarze czasu pracy przy budowie kotła energetycznego montując rurociągi wewnątrz kominów. Praca wykonywana była na wysokości do 96 m.

W okresie zatrudnienia w (...) w O. wnioskodawca korzystał z urlopu bezpłatnego w macierzystym zakładzie pracy od 26 lipca 1989 r. do 24 lipca 1991 r., był w tym czasie skierowany do pracy za granicę przez (...) SA w O., gdzie pracował jako zbrojarz.

Sąd I instancji, opierając się na ustalonym w sprawie powyższym stanie faktycznym uznał, że odwołanie wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy wskazał, że wnioskodawca nie wykazał 15 lat pracy w warunkach szczególnych. W Zakładach (...) w O. w okresie od 1 września 1973 r. do 30 września 1992 r. (z wyłączeniem okresu pracy na budowie eksportowej od 26 lipca 1989 r. do 24 lipca 1991 r.) pracował na stanowisku brygadzisty ślusarza, t.j. stanowisku wymienionym w wykazie C dział III poz. 3 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r. Wykonywanie prac wymienionych w nieobowiązującym już wykazie C uprawniało do wzrostu emerytury lub renty, nie zaś do uzyskania emerytury w obniżonym wieku. Niezależnie od jednoznacznego wskazania przez (...) w O., że wnioskodawca wykonywał pracę wymienioną w wykazie C Sąd przeprowadził analizę czynności wykonywanych przez S. M. na stanowisku ślusarza pod kątem możliwości zaliczenia jego stanowiska do wymienionych w załączniku A do rozporządzenia. Biorąc pod uwagę rodzaj zatrudniającego wnioskodawcę przedsiębiorstwa stanowisko jego winno być przyporządkowane pracom w przemyśle metalowym (Dz III wykazu A) lub tzw. pracom różnym (Dz. XIV wykazu A). W żadnym z tych działów, jak również w żadnym innym nie figuruje stanowisko ślusarza zatrudnionego na hali przy produkcji urządzeń dla przemysłu ceramiki budowlanej. Tylko zaś zatrudnienie stałe i w pełnym wymiarze czasu przy pracach wymienionych w wykazie A stanowiącym załącznik do wymienionego rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. uprawnia do uzyskania emerytury w obniżonym wieku. Wnioskodawca pracy takiej w ramach zatrudnienia w (...) w O. nie wykonywał.

Dodatkowo Sąd Okręgowy wskazał, że świadek J. K. wyrokiem Sądu Okręgowego w Opolu z 12 stycznia 2011 r. uzyskał prawo do emerytury po ustaleniu przez Sąd, że wykonywał pracę spawacza przez ponad 15 lat, posiadając uprawnienia spawalnicze jeszcze przed podjęciem zatrudnienia w (...) w O..

Sąd Okręgowy zauważył, że wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych podczas zatrudnienia w (...) sp. z o.o. w B. w okresie od 25 listopada 1993 r. do 31 grudnia 1998 r. (z wyłączeniem urlopu bezpłatnego od 1 października 1998 r. do 31 grudnia 1998 r.). Jest to jednak okres zbyt krótki aby umożliwił przyznanie mu prawa do emerytury w obniżonym wieku bo wynosi tylko 4 lata 10 miesięcy i 6 dni. Również ewentualne doliczenie okresu pracy na budowie eksportowej od 26 lipca 1989 r. do 24 lipca 1991 r. (2 lata) nie pozwoli na przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury.

Z tych przyczyn Sąd Okręgowy, uznając, że zaskarżona decyzja organu rentowego jest zgodna z obowiązującymi przepisami stosownie do treści art. 477¹⁴ § 1 kpc oddalił odwołanie.

Wnioskodawca zaskarżył powyższy wyrok w całości, zarzucając mu naruszenie art. 32 ust. 2 w związku z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227) przez jego niezastosowanie.

Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie emerytury, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i powołania biegłych z zakresu BHP i medycyny pracy na okoliczność ustalenia warunków szkodliwych wykonywanej przez niego pracy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jest nieuzasadniona.

Wbrew zarzutom podnoszonym w apelacji Sąd I instancji przeprowadził właściwe postępowanie dowodowe w sprawie i na jego podstawie ustalił prawidłowy stan faktyczny, z którego wywiódł trafne wnioski, a w konsekwencji wydał wyrok zgodny z obowiązującymi przepisami prawa. Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji, jak również argumentację prawną zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i bez potrzeby ponownego cytowania przyjmuje ją za własną.

Swoje uprawnienie do emerytury wnioskodawca wywodził z przepisu art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat dla mężczyzn oraz okres składkowy w ilości co najmniej 25 lat.

Dalsze kwestie związane z wiekiem emerytalnym, rodzajem prac lub stanowisk oraz warunkami nabycia prawa do emerytury ustala się na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Zgodnie z § 4 tego rozporządzenia "Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Na tle przytoczonych przepisów kwestią sporną było wykazanie przez wnioskodawcę stażu pracy co najmniej 15 lat w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze określonej w rozporządzeniu, w szczególności czy podczas zatrudnienia w Zakładach (...) w O. w okresie od dnia 1 września 1973 r. do dnia 30 września 1992 r. na stanowisku brygadzysty ślusarza wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

Wnioskodawca, powołując się na wykaz A dział XIV pkt. 12 Zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty, zarzucił, że jako ślusarz, pracował na hali produkcji urządzeń dla przemysłu ceramiki budowlanej, na której wykonywane były prace spawalnicze i szlifierskie opisane w powyższym zarządzeniu, a więc stale przebywał w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych w wydziałach spawalniczych.

Stanowisko wnioskodawcy jest błędne. Na wstępie należy zauważyć, że w judykaturze Sądu Najwyższego podkreśla się jednolicie, iż przewidziane prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym z tytułu pracy w warunkach

szczególnych jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (por. między innymi wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07).

Podzielając takie rozumienie instytucji emerytury z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, należy stwierdzić, że ustawodawca w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w sposób ścisły i wyczerpujący uregulował rodzaje prac wykonywanych w warunkach szczególnych. Oznacza to, że wymienione w nim prace stanowią katalog zamknięty i tym samym wyłącznie wykonywanie tych prac uprawnia do nabycia emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Wobec tego świadectwo pracy w warunkach szczególnych z dnia 19 maja 2003 r., w którym pracodawca, jako podstawę prawną zakwalifikowania pracy wnioskodawcy, jako pracę w warunkach szczególnych, wskazał, nieobowiązujący od dnia 7 czerwca 1996 r. wykaz C, nie stanowi okoliczności potwierdzającej wykonywanie przez niego pracy w warunkach szczególnych. Przy ocenie zatem charakteru pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w spornym okresie decydujące znaczenie ma możliwość zakwalifikowania jej, pod którąś z pozycji załącznika „A” powyższego rozporządzenia.

Z akt sprawy jasno wynika, że wnioskodawca w spornym okresie pracował na stanowisku brygadzysty – ślusarza, czego sam wnioskodawca nie kwestionował. Tymczasem ustawodawca w powyższym rozporządzeniu nie zakwalifikował tej pracy, jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Już więc chociażby z tego względu nie ma podstaw uwzględnienia spornego okresu.

Co prawda dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie przesądza wyłącznie nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy i rzeczywiście wykonywanych zadań pracowniczych. Jednak dokumenty pracownicze oraz zeznania świadków zgodnie potwierdzają, że wnioskodawca wykonywał pracę brygadzysty – ślusarza. Z tych względów jako dowolne i nie znajdujące pokrycia w materiale dowodowym należy uznać twierdzenia wnioskodawcy, iż wykonywał wyłącznie czynności przy spawaniu. Sąd Apelacyjny nie kwestionuje tego, iż mógł w razie potrzeby wykonywać również prace spawalnicze, co potwierdzają także zeznania świadków: J. F. i J. K.. Jednak należy zauważyć, że zgodnie z § 2 ust. 1 powyższego rozporządzenia zaliczenie okresu pracy do zatrudnienia w szczególnych warunkach jest uzależnione od wykonywania jej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku. Uzasadnione to jest tym, że praca w szczególnych warunkach przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też osoba wykonująca taką pracę ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Skoro więc wnioskodawca oprócz prac spawalniczych, wykonywanych sporadycznie, wykonywał głównie czynności brygadzysty – ślusarza, to nie można tego okresu uznać za okres pracy w warunkach szczególnych.

Jeżeli chodzi o zarządzenie resortowe, na który powołał się wnioskodawca, to należy zauważyć, że nie jest ono źródłem prawa, w przeciwieństwie do powyższego rozporządzenia. Wobec czego nie może stanowić samodzielnej podstawy do uznania wymienionej w nim pracy za pracę w warunkach szczególnych. Wykazy resortowe mają charakter informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający. Taki akt resortowy ułatwia identyfikację określonego stanowiska pracy, jako stanowiska pracy w szczególnych warunkach - w szczególności, jeśli w wykazie stanowiącym załącznik do powyższego rozporządzenia nie wymienia się konkretnych stanowisk, lecz operuje się pojęciem ogólnym. Innymi słowy, zarządzenia resortowe mogą mieć znaczenie jedynie pomocnicze i tym samym nie mogą rozszerzać wykazów prac w szczególnych warunkach określonych w rozporządzeniu, ani przedmiotowo, ani rodzajowo. Tymczasem do takiego nieuzasadnionego wniosku sprowadzałoby się przyjęcie stanowiska skarżącego. Tym bardziej, że wnioskodawca w żaden sposób nie wykazał, iż jako brygadzysta – ślusarz, pracował w wydziale spawalniczym.

Wręcz przeciwnie przeczy temu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w szczególności zeznania powyższych świadków, z którego wynika, że pracował na hali przy produkcji urządzeń dla przemysłu ceramiki budowlanej.

Wnioskodawca domagał się również przeprowadzenia opinii biegłego celem ustalenia warunków, w jakich pracował. Jak wyżej wskazano, nie każde zatrudnienie w narażaniu na niekorzystne dla zdrowia czynniki, takie jak hałas przekraczający dozwolone normy, zapylenie, opary chemiczne, wysokie temperatury lub zmienne warunki atmosferyczne stanowi pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, a wyłącznie wykonywanie pracy określonej w powyższym rozporządzeniu. Tym samym dla rozstrzygnięcia sprawy nie mają istotnego znaczenia warunki pracy, w jakich pracował wnioskodawca, a wyłącznie rodzaj wykonywanej pracy. Tymczasem wykonywana przez wnioskodawcę praca w spornym okresie nie została zakwalifikowana jako praca w warunkach szczególnych.

Reasumując, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala uznać, że wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres 15 lat. Sąd Okręgowy uwzględnił do okresów pracy w warunkach szczególnych okres zatrudnienia wnioskodawcy w firmie (...) sp. z o.o. od dnia 25 listopada 1993 r. do dnia 31 grudnia 1998 r., który wobec nieuwzględnienia spornego okresu, jest niewystarczający do spełnienia powyższego warunku. Nie zmienia tego również ewentualne doliczenie okresu pracy na budowie eksportowej od dnia 26 lipca 1989 r. do dnia 24 lipca 1991 r. Także w świetle zasad doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania nie sposób uznać, biorąc pod uwagę specyfikę czynności wykonywanych na stanowisku brygadzysty – ślusarza, iż osoba zatrudniona w takim charakterze wykonuje wyłącznie prace spawalnicze. W tej sytuacji Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uwzględnienia zarzutów apelacji, albowiem stanowi ona jedynie polemikę z prawidłowo wydanym rozstrzygnięciem, która nie została poparta żadnymi istotnymi dla sprawy argumentami.

Tym samym stwierdzić należy, że słusznie Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca nie spełnia warunków określonych w art. 184 w związku z art. 32 powyższej ustawy, od których zaistnienia uzależnione jest przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury, albowiem nie legitymuje się on co najmniej 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny w punkcie I sentencji wyroku na mocy art. 385 kpc orzekł o oddaleniu apelacji wnioskodawcy jako oczywiście niezasadnej.

Stroną przegrywającą sprawę zatem jest wnioskodawca i zgodnie z art. 98 kpc jest obowiązany zwrócić stronie przeciwnej na jej żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, w tym koszty zastępstwa procesowego. Wobec powyższego Sąd Apelacyjny w punkcie II wyroku w oparciu o § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349) zasądził od wnioskodawcy na rzecz strony pozwanej kwotę 120,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

R.S.